

MIRADOR

Any VI. Núm. 258 - Barcelona, dijous, 11 gener de 1934

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA
Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Ciudadà: Vota la Lliga! Pagarà el cupó municipal amb accions del Suro.

Catalunya respon

Ha calgut que passessin moltes coses perquè hagi estat possible a Catalunya la unió d'esquerres que era indispensable des del primer moment si volíem descabdellar un programa de govern i constructiu. Cadascú s'ha pensat que perjudicant el veí s'enrobia i no s'adonava que no feia sinó donar armes a les dretes. Però aquests errors, pertanyents al passat, ja són superats i, per tant, no existeixen. Només poden complaure's a retreure'ls els polítics

La gentada al míting d'esquerres de diumenge passat

de la Lliga que veuen la palla a l'ull del veí i no s'adonen de la biga que tenen al seu propi. Verbigràcia, que ells van aplègats amb els carlins a defensar la República i l'autonomia a les presents eleccions municipals i a Madrid, es refien d'unes dretes que tenen com a crit de guerra el «Morí Catalunya!» Això ens sembla molt més transcendental que tots els embolics que puguin intentar de fer amb quatre retalls de diari, capciosament mutilats. En tot cas es tractaria de disputes a la superfície; de moviments d'humor polèmic. Però en el dels amics del senyor Cambó no hi ha més que la ceguesa i la impotència per fer cap bé a Catalunya, junt amb una, fatalitat que els empeny per raons de plutocràcia i conservadorisme a fer sempre el joc dels enemics irremediabils de la nostra pàtria com prou antecedents n'hi ha, ben presents a la memòria de tots.

De la mateixa manera que la Lliga, fatalment, ha de caure dins l'eixorquia i l'anticatalanitat pràctica, les esquerres catalanes, per la força dels fets, un dia o altre haurien de cercar un contacte per tal de crear una força nova, més adjunt amb la nova realitat que planteja la República arreu, però més especialment a la Catalunya en vies de recobriment de la seva personalitat. MIRADOR ja de llarga data havia preconitzat aquest temperament de concòrdia i de col·laboració, i sent una satisfacció intensa en veure com els esdeveniments corresponen als seus desigs. Aquesta concòrdia d'esquerres catalanes, que de moment posarà un fre a la reacció que mena la dreta, té en aquests moments una transcendència enorme. Ara s'està decidint si les grans masses populars que en un moment sentimental s'adhieren al catalanisme, se'n tornen a una política antinacional o a l'apoliticisme, o bé s'incorporen definitivament a l'obra de redreçament català. Triomfar en aquesta ocasió les dretes equival, senzillament, a esbravar, dispersant-la, una força immensa tant per la quantitat com per la significança, i reduir els quadros del catalanisme altre cop a les minories benestants. Seria incalculable el mal que causaria a present un triomf intempestiu del dretisme a Catalunya. Això ho veuen fins els dirigents de la Lliga, que tenen el cop ben organitzat. Ja al seu temps tomarem de quina manera més freda aquest partit s'havia pres l'impensat triomf electoral del passat 19 de novembre. Si el 14 de gener les coses perseveressin igual, estariem en una de les situacions més angunioses que es podrien donar per a la nostra autonomia; les masses recentment adquirides i llavors tornades a perdre, veurien amb indiferència com les dretes espanyoles, que de ganes se n'estan morint, prenen les nostres llibertats de mans de les dretes catalanes, les quals, crònicament febles i porugues, tampoc no es defensarien amb gaire entusiasme.

Això quant a Catalunya enfora. Pel que fa a Catalunya endins, ja sabem de quina manera la Lliga, partit de classe, ha de re-

De Dijous — — a Dijous

Per uns dies, l'atenció general ha estat girada a les gestes d'aquest Stavisky que ha fet una de les estafades més grans de l'època contemporània, no escassa en fets d'aquesta mena, i que s'ha suicidat abans d'haver de tornar a la presó.

Des d'un punt de vista independent de la moral, cal reconèixer que Stavisky havia d'ésser un tipus extraordinari. Deu haver-hi, en efecte, moltes persones capaces d'imaginar, teòricament, una estafada de grans proporcions; però que no gosin realitzar-les, sia per moralitat, sia perquè no tenen condicions.

Però àdhuc els tipus extraordinaris com Stavisky, dedicats a aquesta mena de negocis, es troben un dia amb aquell negoci, l'últim que fan, que és el que surt malament. El cas és tenir la sort que aquest últim negoci tardí a presentar-se. En algun cas, com el de Kreuger, només l'interessat sabia que estava fent l'últim negoci de la seva vida. Els altres mortals van haver d'esperar que Kreuger es suicidés per adonar-se que el rei dels llumins era un estafador d'envergadura.

Davant de casos així, hom s'adona que realment som encara un país petit. Aquí fem els grans escarafalls per petits afers de milers de pessetes, de corrupcions de funcionaris per una capsa d'havans i coses per l'estil. Comparats amb els grans aferistes que de tant en tant donen tema pròdig i apassionant al sensacionalisme periodístic i a la tafaneria del públic, els nostres aferistes només tracten amb calderilla, i amb tan poca traça, que els cau a terra i ja un soroll enorme, que alerta tothom.

Es que el país no dona per a més. Més de cinc-cents milions de francs, diu que és la quantia de l'estafada de Stavisky. Un periodista amic, una mica extravagant i variable, sosté que aquesta quantitat no existeix en tot Catalunya, bancs i milionaris compresos. I això que aquest company ara és de la Lliga, on diuen que hi ha milionaris i homes de negocis amb pretensions de atònics que donaran molta matèria el dia que se'n parli.

De totes maneres, no es que troben a fallar, per a la grandesa del país, la presència i les activitats de gent del tipus Stavisky. Ja en tenim prou amb els modestos aferistes que fan la viu-viu, els arcaïcs i els del timo de les misses i altres varietats.

El que interessava de remarcar, en un pla més seriós, és la curiosa actitud de la premsa reaccionària de tot el món davant un afer com el dels bons del Crèdit Municipal de Baiona. Aquests diaris de dreta volen involucrar els negocis bruts amb el règim republicà i democràtic, que són dues coses que no tenen res a veure entre elles sinó circumstancialment.

Es al contrari, en règims dictatorials on les estafades són més fàcils i productives, es pot fer llum sobre un escàndol i assabentar-ne l'opinió pública. En canvi, el règim dictatorial més o menys dissimulat pot fàcilment mantenir en l'obscuritat més negra oficialment un negoci brut en el qual es comprometen personatges d'una certa jerarquia.

I encara hi ha un altre factor a considerar, del qual s'han donat ja els estafadors: els negocis bruts són més productius en règim d'ocultació que en règim democràtic. En aquest darrer cas, en efecte, cal despendre molt més diner perquè cal corrompre més persones. En canvi, en règim de dictadura, només cal corrompre poques persones. Ara, que s'hon fan pagar més car. — W.

MIRADOR INDISCRET

La tendència irreprimible

En un d'aquells moments que Josep Pla diu el que li passa pel cap, que, si hom no el pren seriosament, són els seus millors moments, va fer observar a Cambó:

—Vostè té un penchant molt fort a equivocar-se.

No se sap què va contestar el líder, però es conta que més tard, un dia Cambó digué a Pla:

—Vós, Pla, acabareu ric.

—Ja s'ha tornat a equivocar! — fou la resposta immediata del cristallitzat palafrugellenc.

El professor Sr. Galés

En una penya de l'Ateneu, el diputat i professor senyor Galés disserta sobre política. Diverses i distingides personalitats de l'Esquerra escoltaven la seva docta paraula:

—Qui ens ho havia de dir, a nosaltres els de l'Esquerra, que hauríem d'anar amb Acció Catalana. Ja ho va dir Enric VIII abans de casar-se per raó d'Estat: «Que no hauré fet jo per Anglaterra!»

Felicitem el senyor Galés per la cultura que es fa anant al cinema i que fins ara segurament no havia tingut temps de trobar en cap llibre.

Terres germanes

Un dels oradors al míting de presentació de la candidatura número 1, al cinema Wallyria, fou el senyor Mira, d'Actuació Valenciana. Durant els primers moments del seu discurs, el senyor Mira va sentir-se cohibit. El seu:

«Ciudadans i ciudadanes», pronunciat amb el més pur accent valencià, va provocar un esclat de rialles.

Es que els que l'havien precedit en l'ús de la paraula, havien fet uns parlaments xops de «nostradisme» i el contrast era massa violent.

Aviat, però, reaccionà: —No rigueu, ciudadans! València és un país chermà que sempre ha segut amic de Catalunya! Els valencians contribuïren amb la seva sang, al machor esplendor del vostre país. Sense anar més lluny, vachi com a exemple: El doctor Corachan, fill de València, assistí lo senyor Macià fins a última hora. I Chosép Sans, l'illustre chofer que donà la seva sanc per a lo President de la Cheneralitat, era també fill de la València chermana...

Ningú més va riure. Al contrari. Cada vegada que el senyor Mira es deturava per a pendre atè, era aplaudit amb el màxim entusiasme.

Qui ho havia de dir!

Què va fer Manuel Azaña en el seu discurs de diumenge al míting d'esquerres de la Monumental?

Probablement els nostres lectors es pensen el mateix que pensàvem nosaltres, fins que vàrem llegir un article de *Renovación*, l'òrgan radical que ha vingut a succeir *El Progreso* en la premsa barcelonina.

Segons l'anònim comentarista — és de suposar que no ens podem referir al senyor Pich i Pon —, Azaña danzaba a lo alto la piedra de su corazón para que el sol reflejase en ella algún destello.

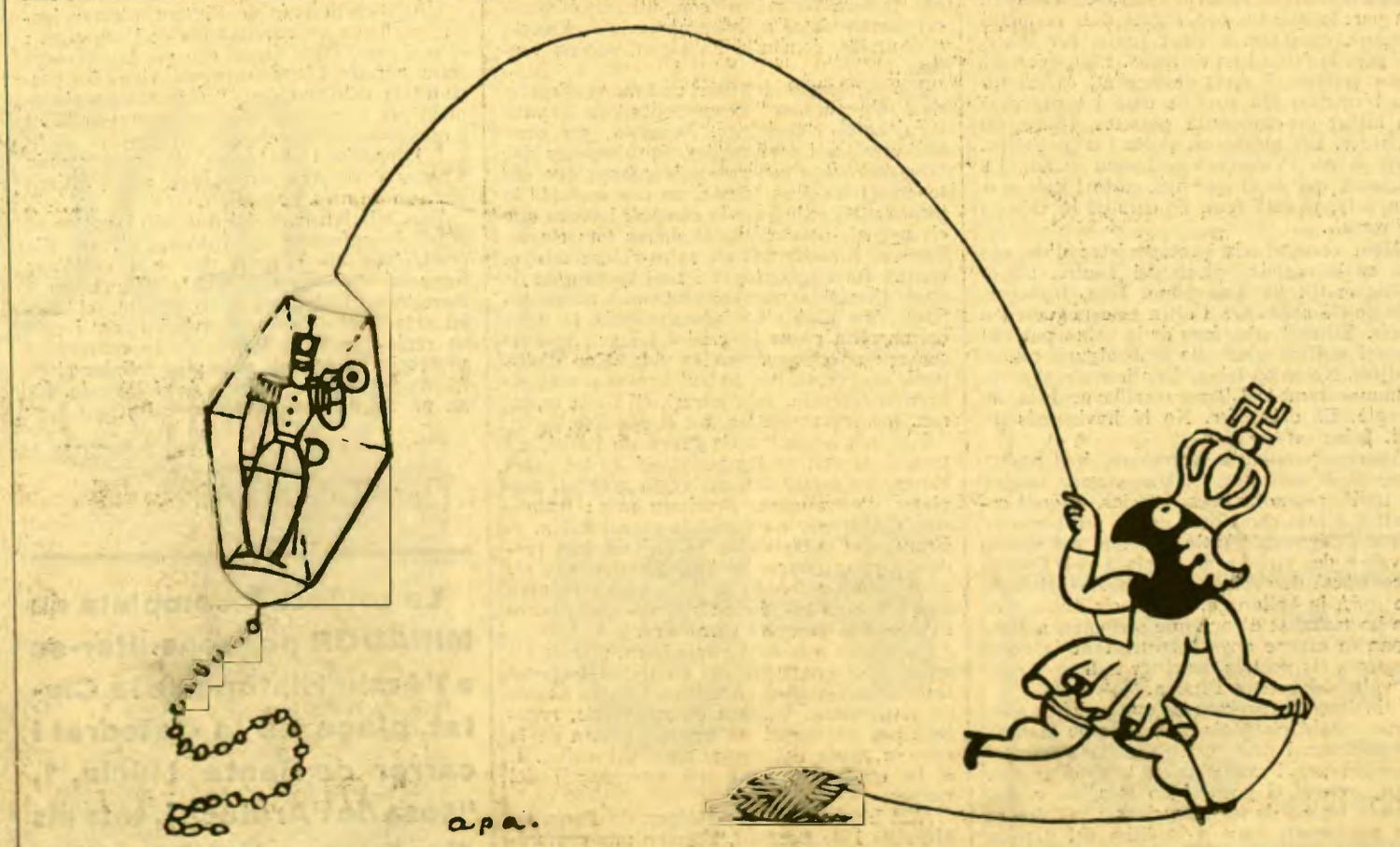
No se n'havia donat ningú? Es que cal ésser radical per a veure coses així.

Alta crítica

A l'Hostal del Sol, durant l'àpat que els d'Acció Republicana ofereixen a llur cap, Manuel Azaña, uns comensals discuteixen sobre la figura... de Jesucrist.

—Va ser el primer anarquista — diu un.

—No és ben exacte: el primer comunista — objecta un altre.

Aquesta vegada no es vol aixecar

—No creieu que era laic? — intervé un tercer.

—Seria el que fos — talla un quart interlocutor —, però podeu estar segurs que no era agrari.

Un nu inospitat

I a propòsit de Jesucrist. De les diverses anècdotes relacionades amb l'Exposició del Nu, ens havíem oblidat d'explicar-ne una, de les primeres, ja que es produí abans de la inauguració.

Els organitzadors de l'esmentat acte rebieren, un dia, una enorme caixa, dintre la qual suposaren que es contenia una escultura.

Efectivament, hi havia una escultura: un Sant Crist de vegada i mitja el tamany natural, tramés per un escultor, si no ens errem, valencià.

La feina fou per als organitzadors, que atenent-se al reglament, no trobaven manera de rebutjar una aportació tan extemporània.

Sort d'aquell article de tots els reglaments que donà plens poders als organitzadors per a resoldre els casos no previstos

«¡Viva España!»

El crit de «¡Viva España!» llançat com un rept, que es produí en la tumultuosa sessió parlamentària a la memòria de Macià, té precedents nombrosos a Catalunya. Recordem-ne un.

Era el segon o tercer any de la dictadura. A Granollers s'havien de celebrar uns jocs florals, el mantenedor dels quals era Santiago Rossinyol. El públic va acollir-lo amb aclamacions frenètiques, esbravant-se en l'ovació al popular artista de tots els *refoulements* que la situació imposava.

Aleshores, després d'uns «Visca En Rossinyol!», «Visca l'eminent català!», s'alçà, congestionat, el delegat governatiu que assistia a l'acte lluint l'uniforme militar, endevinant la veritable significació d'aquells crits.

Cal dir que entre molts militars era corrent la confusió d'En Santiago amb el seu germà Albert, el parlamentari de la Solidaritat, l'home — era una llegenda falsa, però que havia circulat — que havia tingut un duel a mort amb un capità general.

—¡Viva España! — cridà estentòriament.

—¡Viva Europa! — respongué Rossinyol.

Una c a L'Aliança

La pugna més crònica que ha patit la popular Aliança del Poble Nou s'ha basat en el rètol de la façana de l'entitat, havent-hi socis partidaris d'escriure'l amb grafia castellana i altres amb grafia catalana. Alguns que tingueren la gosadia de fer programes en català, foren coneguts amb el nom de «els de l'Aliança».

Després de molts anys de lluites, assemblees, escissions i baralles, ha tingut lloc, de la manera més senzilla del món, la reforma més important que ha sofert la coneguda entitat poblenovina:

Una paleta s'enfilava i substituïa la z per una ç.

amb això ha quedat satisfeta l'ambició màxima del ferm aliancista i ex-diputat (cent per cent no parlant) a les Constituents, doctor Riera i Puntí.

Sota zero

S'han presentat cinquanta obres, cinquanta, al concurs d'obres teatrals en un acte que ha organitzat la Federació Catalana de Societats de Teatre Amateur. És condició rigorosa que totes elles siguin llegides per cada un dels dotze membres que componen el jurat.

Aquest procedirà a una classificació per punts; la puntuació màxima és de deu i la mínima de zero.

Un dels membres del jurat, després de la lectura de no sabem quina obra (els jurats solen ésser discrets i, a més a més, es deu tractar d'un autor desconegut), ens va confessar:

—He trobat una obra que la puntuaré sota zero.

Penjats de franc

Aquesta abundosa producció teatral (en un país com el nostre, on el teatre la passa tan negra) suggerí a un directiu de la Federació abans esmentada, la idea d'assenyalar una quantitat d'inscripció al concurs. I ho raonava així:

—En les exposicions col·lectives, els artistes paguen una quota dita de «drets de pujar».

Un dels presents, que ja tenia al pap unes quantes llegides d'obres concursants, interrompé:

—Jo els penjaria de franc!

Pintura de menjador

No trobem a manca espai en un d'aquests «Miradors indiscrets» per a presentar el creador d'aquesta frase collida al vol. I no el trobem a manca perquè el protagonista d'aquesta anècdota és a bastament conegut.

Es tracta d'En Salvador de les Laietanes.

Estava fent propaganda d'una de les pintures exposades per Duran Camps i que representa un enterrament en un apacible poblet francès. El client, mig indecis, objectava quelcom sobre l'argument del quadre. Aleshores En Salvador exclamà:

—Si és un enterrament que quasi sembla una processó! Un enterrament, l'hi asseguro, que el pot tenir, sense cap mena de por, penjat al menjador de casa seva!

Fi de curs escolar

Al Círcol Artístic el dia de conèixer-se el resultat dels premis de l'Exposició del Nu, com no podia ésser d'altra manera, hi havia un gran enrenou.

Corregué una llista manuscrita en la qual

Aquests senyors de la Rambla

DELS INICIS

El flagell de vidvidors de dones és a la nostra ciutat un dels focus de corrupció més reals que existeixen des del punt de vista del cultiu de la delinqüència i del mal exemple que produeix entre certa joventut...

l'home la deixi reaccionar. Ultra que la dona amb la qual ha estat possible començar l'afer ja és carn d'exploació des de la seva naixença, cosa que ja és flairada pel vidvidor en posar-li l'ull a sobre des del primer dia que la coneix, com gent molt avesada que generalment són a descobrir aquest punt flac.

Anar tirant

treball inconfessable de la dona. Un inspector de Policia ens deia un dia que si tots els que en viuen portessin un paperet blanc enganxat damunt de l'esquena, si miréssim des d'un pla elevat certs sectors de la Rambla i altres carrers que hi afloixen veuríem una blancor talmant com si haguessim nevats.

Acostumades a treballar per a ells, ho consideren la cosa més lògica i natural al cap d'un temps, i no és probable que reflexionin gaire sobre l'exploació ignominiosa de la qual se les fa objecte, per la mentalitat curtíssima i aquella ignorància barrejada de bona fe, de credulitat i de temença de la dona que se sap sola i està obligada a fer una professió del seu sexe a profit d'un instigador.

ELS OPULENTS

En aquest medi repugnant de vidvidors de dones no tot és gent que només aspiri a vestir amb mitjons de seda i sabates de pell de cocodríl o a allò, tant del país, d'anar tirant. N'hi ha que això no els basta i per tant no en tenen prou amb el rendiment màxim que aquests senyors els ofereixen.

difusa d'ajut mutu per tal que el negoci marxi sempre amb una serietat màxima. Si una dona s'escapa, en els medis d'aquesta gent, el milieu, s'aixeca un arremorament d'indignació general. Aleshores cada un d'aquests senyors es transforma en policia. Les senyes de la fugitiva són transmises a tots els països on ells tenen amics, que són precisament tots aquells on poden viure ciutadans d'aquesta mena.

Esperant l'herència de l'oncle

A Barcelona se n'han vist molts casos. A un conegut i distingit gentleman barceloní se li correu redimir una noia mercedora de millor sort. Ella tenia un amo com totes les altres, però aquest vivia molt lluny: a l'Havre, on n'exploitava d'altres. Ella treballava pel compte del seu amo en una casa closa veïna al Pla de l'Os. El gentleman considerà el perill molt hipotètic i s'endugé la noia a una pensió pròpera al Passeig de Gràcia, on la instal·là secretament. Doncs bé: l'home de l'Havre, als tres dies justos, sortia de dintre d'un armari de lluna de la cambra de la redimida i vulgués, després d'alguns cops, la tornava a la clausura.

Una altra de la mateixa casa volgué emancipar-se de la tutela massa carregosa del seu pilot. Un dia sortí i no hi tornà més; al mateix temps en un bar d'ambient anglès en els soterranis d'un hotel de la Plaça de Catalunya, feia aparició una vamp elegantíssima i desconeguda. Aquesta noia era una ex-bibliotecària d'un poble de França i traspua una instrucció no massa corrent en dones del seu ofici; fins i tot demostrava saber llatí, la qual cosa l'apoyava de cu-

Aquest senyors al control

gent de molts duros, automòbil i xalets a les afores i també de molts recursos. Generalment són estrangers.

La mentalitat del vidvidor indígena d'aquest gènere és composta d'un tant per cent molt gros de mandra, i com que l'esmentat negoci requereix bastanta feina, això no fa per ell. Els de fora ho menen com un negoci qual-sèvol amb vistes a fer-se un petit capitallet... o capitalàs, com n'hi ha algun, segons veurem...

Els estrangers detenen una mena d'exclusiva sobre la dona cosmopolita dels nostres bars, cafés i dancings. Aquestes, per anar ben vestides i perfumades, fan despeses que no sempre són cobertes pels guanys que obtenen. Quan llurs homes, un cop acabada la jornada, els exigeixen la compté i veuen que els negocis no rutilen, aleshores tots els delictes es transformen en salva-vides: estupefaents, furt, chantages i tota la gamma de cops d'audàcia que els ciutadans anem sofrint. Ara això s'ha agreujat puix la dona cosmopolita passa la crisi del luxe. Aquests senyors no es guanyen la vida. Cap d'ells, però, no cercarà un treball honest o amb ribets de decència. Al contrari, ell i ella cercaran, pel costat oposat, tot el possible.

Els més opulents, els grans de l'ofici, els trobem al volt de l'organització de les cases closes, les quals són, per regla general, propietat d'estrangers. Precisem més: francesos. Cada país ha donat la seva escòria. A França les deixalles de la societat han produït aquesta mena de negres que són els traficants de dones, de la mateixa manera que Espanya ha produït anarco-dinamitaires i Alemanya vampirs carnissers.

Vegeu-los entaulats a tota hora, mentre els afers, anomenats per ells en terme anglèsat le business, rutilen. Aperiutius i àpats negats de vi escumós. Vidassa de milionaris, regulada per un horari de begudes: hora de la cervesa, hora del porto, hora del café... i, a la matinada, hora del xampany i del souper.

N'hi ha de Còrsega, d'Alger, de París, de Marsella i de Bordeus. Formen una comunitat dintre la qual existeix una mena de llei

s'especificaven els premis. En primer lloc s'esmentaven els més importants. Seguien els que els madrilenys en diuen la pedrea i en darrer terme els honorífics.

Aquests consistien simplement en llibres que no dubtem a classificar d'escàs interès. Un crític d'art que assistia a la febrosa lectura exclamà, veient el caire de les remuneracions:

-Això comença de semblar un repartiment de premis escolar. Només hi manca repartir unes quantes pilotes de goma.

Al·lusions

Un dels llibres repartits, que correspongué a l'escultor Bosch, duia per títol La escultura en el Ecuador.

La nerviositat del moment no privà de felicitar l'esmentat escultor per la possessió d'aquesta obra amb la qual podrà anar per tot arreu...

Un altre, atorgat a Grau-Sala, és titulat La Pintura Antigua. Un dels presents, en saber el títol, digué al jove pintor: -Grau, em sembla que tiren!

Desparant la tauca

Un dels darrers dies de l'Exposició de la Taula Parada, l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre feu ofrena a tots els expositors de sengles paneres de fruites escollides.

Segons digué la junta del Foment de les Arts Decoratives, aquelles serien generosament cedides als empleats dels corresponents stands al dia següent. Però abans d'arribar-hi, o sigui entre onze i dotze del mateix dia de l'obsequi, els empleats pogueren veure un espectacle estrany consistent en l'arribada de taxis, dels quals descendiren minyones de servei amb immensos, coves completament buits i que per ells sols ja explicaven el que havia de succeir.

Primerament els empleats tingueren la pretensió de protestar. Tot seguit, però, la protesta se'ls glaçà als llavis.

Aquell assalt a la fruita era dirigit personalment per la junta en pes del Foment de les Arts Decoratives!

Un èxit...

La nit de fi d'any, al local de Gavina Blava, de l'Avinguda Mistral, va celebrar-se un ball de reveillon organitzat, sembla, per la colònia valenciana d'aquesta ciutat, en el qual s'havia d'elegir «Miss Falla 1934».

Entre els membres del Jurat, «compòsit per artistes, pintors i periodistes de reconeguda vàlua» segons deia el programa, quinze o setze en total, hi havia el conegut nen prodigi Grau-Sala.

El públic va acollir amb un xivarri èpic la decisió del Jurat. Tot va ésser proclamar la miss i esclatar una tempesta de xiulets i de crits de «fora!», «pengeu-los!», mentre tot el jovent encenia llumins.

Els membres del Jurat van desaparèixer per una porta falsa.

... i una lamentació

El pintoret Grau-Sala, comentant el cèlebre reveillon de Gavina Blava, se'n lamentava així:

-Jo tenia moltes ganes de ballar, però el president del Jurat va prohibir-nos-ho fins i tant que no haguéssim fallat, per tal d'evitar coaccions. I, després, ja sabeu la resta... Vaig haver de ballar sol, aquella nit.

El català que s'escriu

En el programa de Gavina Blava anunciant el ball de reveillon, vam observar-hi, entre d'altres no tan importants, les següents faltes que revelen fins a quin punt s'escriu malament encara la nostra llengua: «A les 10 i mitja de la vetlla», «en quina festa», «celebrarà», «creim de la sort», «bailari», «deletarà», «al entrar», etc.

-Manquen moltes escoles — deia un. -Tantets com sobre acadèmies de ball — afegia un altre.

CANTISERIA FITO. Corbates innarrugables. Dijemes a bon preu. JAUME I, 11. Telèfon 11655.

ENCARREGUEU ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS TALLERS GRÀFICS PATRICI ARNAU. VERDAGUER i CALLÍS, 3, 5 i 7. (DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA). ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS... 14856

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS. EXIDE. AGUMULADORS. CARRENS ELECTRIC. CARREN MOYA (ARIBAU) (DIAGONAL)

L'APERITIU

El monstre d'Escòcia. — Jo crec que nosaltres vivim rodejats de monstres. El senyor F. R., per exemple, que cada dia trobo entre vuit i nou del vespre amb el seu abdomen descomunal, amb la seva veueta aguda i agressiva, amb els seus bigotis de morsa, amb la seva bufanda indecent, amb el seu abric ple de llanties criminals i el seu barret fort en forma d'anca de mula, és un monstre. Ell no se n'ha donat, la seva dona i els seus fills tampoc, però el senyor F. R. és un monstre. El cap del govern espanyol, el cardenal Gasparri, un home que ven dècims de la rifa a la boca del carrer de la Unió, una senyora coneguda meua que ara s'acaba de casar per segona vegada i que porta com a dot una piga a la galta esquerra igual a un cactus, en definitiva no són res més que monstres. És possible que jo també sigui un monstre als ulls d'un gos molt simpàtic que acostuma a passejar-se davant de casa meua. És possible que també sigui un monstre pel criteri d'algun poeta contemporani.

Les puces, els prega-déus, els tramvies, els aparells d'arrencar queixals, vistos amb una imaginació deformativa i enjogassada, són els monstres més absurds i més incoherents. De vegades fins una senyoreta enamoratíssima resulta un monstre. Ara que la gent, amb aquestes ganes que ha tingut sempre de complicar-se la vida, no en té prou amb la quantitat de monstres originals i entretinguts que li ofereix una creació ben entesa i pròdiga, i s'ha dedicat a cercar i a inventar monstres d'una truculència excessiva.

Mentre el món va estar especialment dirigit pels capellans de totes les religions i pels poetes, els monstres meravellosos tenien un sentit religiós i màgic i una bellesa i unes proporcions sobrés les quals es tirava el dret i no es parava en barres.

Des d'aquell immensíssim peix Leviatán dels semites, fins a tota la fauna monstruosa que pūllula en el món mitològic i el món heroic dels grecs, es poden triar tota mena de peces horripilants i grandioses per satisfèr les imaginacions més exigents. Entre els inventors de monstres del cristianisme, els dos poetes Dant i Ariosto s'emporten la palma, sense que per això quedi malament l'actual autor del film King-Kong, que entre nosaltres no ha tingut tot l'èxit que es mereix.

El monstre poètic, acceptant com a monstres poètics l'unicòrn, el serpent de mar i l'au fènix, encara que Plini i algun savi medieval tractin aquestes bèsties amb la mateixa bona fe que tracten els ànecs i les caucues de llum, sempre són uns monstres frescos, plens d'una certa eufòria i voltats d'una aureòla de castell de focs valencianes que fa un gran efecte. Els dracs alats i els serpents de dotze dentadures que cita Ariosto en el seu famós poema, tenen una pedanteria tan infantil i es deixen convèncer tan aviat i són tan obediènts a les espases o a les oracions, que jo crec que no han inquietat mai el somni de ningú.

D'ençà que es va inventar la navegació de vapor, aquells monstres ingenus, impossibles i trempats, fills de la poesia, o del vi, dels mariners, dels missioners o dels savants rurals, s'anaren convertint en monstres científics, monstres documentats, amb possibilitats lògiques d'existència. Les faules descordades, irresponsables i sublimes dels antics perdien tot el pintoresc i tota la proccitat infantil, per derivar en un sentit de fàula biològica, preocupada, plena de malícia científica i de trencacoll geològic.

D'ençà que la gent ha anat als museus d'història natural a veure monstruosos esquelets fòssils, i que l'audàcia dels savis ha intentat fer reconstruccions plàstiques dels enormes rèptils i amfíbis de l'època secundària en forma d'incoherents fardasses de guix, sentim cada dos per tres que en tal banda del món hi ha persones que han vist ictiosauris, atlantosauris i brontosauris present a la fresca i fent profecies com un desvagat qualsevol. Quan Carnegie va regalar al museu de Nova York un esquelet sencer de diplodocus, encara la mania del monstre científic es va accentuar, i de diplodocus vivs ja se n'han observat mitja dotzena pel cap baix.

Els productors de films han explotat aquesta fantasia popular, i King-Kong abans citat, i alguna altra obra anterior, com El món perdut, són una prova d'aquesta explotació.

Ara sembla que pren un increment grandís la presència del monstre en un llac d'Escòcia. Els diaris anglesos estan excitadíssims. Els directors dels parcs zoològics ja comencen a posar uns ulls com uns taronges, els escèptics vacillen, i totes les senyores angleses protectoras d'animals i plantes comencen a sentir una tendra passió per aquest monstre, al qual no volen anomenar monstre, sinó paraules més adients a un erotisme contingut.

A mi, per ara, tots aquests que han vist l'animal monstruós del llac d'Escòcia em fan l'efecte d'un pagès que havia conegut quan era criatura, el qual m'explicava que havia vist tres cops el dimoni, sota la forma d'un gat verd i vermell. Les aparicions de sants i diables i les aparicions de brontosauris no em fan per ara ni fred ni calor.

Fa dos anys que al Perú es va veure també un brontosauri descomunal, però, naturalment, se'l va observar de la mateixa manera que ara també fa dos anys uns pastorets i unes pastoretetes veien a Ezquioga la Mare de Déu.

Que al llac d'Escòcia deu passar-hi alguna cosa anormal, es veu que no hi ha dubte; és possible que s'hi hagi instal·lat una bestia de les que encara roden per les aigües o per les terres meravellants els badoos. Però que aquesta bestia sigui un animal com els que es varen extingir fa milions de segles, perquè ja en aquell temps remotíssim se'ls feia la vida impossible, a mi em sembla un conte de la vora del foc. Però la gent necessita creure en aquests monstres, en aquestes meravelles extraordinàries; i ho necessita creure arrapant-se a les pàgines de la geologia i fent veure que respira un amoniac científic que guareix de tot embriagament, de tot enterboliment de la fantasia.

Jo confesso que estaria molt content que aquest animal prediluvà d'Escòcia fos una realitat. Mentrestant, el meu modest escèpticisme es satisfà considerant com a monstres divertidíssims i plens d'imprevist una sèrie de pares de família que als ulls dels meus contemporanis no tenen res de particular.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

J. E. BARTRINA

(*) Vegi's MIRADOR, n.º 255.

(Seguirà.)

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Lúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

CENT ANYS DE CENTRALISME

El govern civil de Barcelona

Amb el traspàs del servei d'Ordre públic, Catalunya cancel·la la tradició dels governadors civils, creats per la llei de 1833 que dividia el territori de l'Estat espanyol en províncies. El destí volia que la promulgació de la llei provincial s'escaigués el mateix any de la publicació de l'*Oda a la Pàtria* d'Aribau; un estrany disseny històric ha disposat que en celebrar el centenari de la renaixença iniciada amb aquella famosa poesia, Catalunya, gràcies al reconeixement de l'autono-

va el carreró que separava el palau de les altres edificacions urbanes i servia d'entrada a algunes dependències i serveis particulars.

En cent anys la llista de governadors civils de Barcelona ens donaria segurament prop d'un centenar de noms. Això vol dir que el càrrec de governador era difícil de sostenir davant la multiplicitat dels problemes que plantejava la intensa vitalitat barcelonina. Les facultats que la llei adjudicava

L'antiga duana, després Govern civil de Barcelona

mia, recobrés la seva unitat política posada en entredit durant un segle.

La història del govern civil de Barcelona és la història del vuitcentisme barceloní, i l'edifici que serví d'estatge als representants de la monarquia i del poder central, ha estat un dels més populars de la ciutat. Construït en 1790, pel ministre comte de Roncagli, primerament fou destinat a duana. Les seves belles proporcions i la discreció de l'ornamentació, pròpies del gust de l'època, avui li donen un accent especial i un valor arquitectònic positiu.

El propòsit del projectista, segurament, seria el de tancar la plaça per aquell costat amb un edifici que no desdigués del palau reial que hi havia a l'altra banda del passeig i agafava tot el costat de la plaça, davant per davant de Llotja. El palau que donà nom a aquell bell indret barceloní, un dels més elegants i ben compostos de la ciutat, fou destruït per un incendi l'any 1865 i en el solar vacant foren edificades les cases que existeixen avui, darrera les quals es conser-

al càrrec i l'acusada representació política que duia aparellada convertien el governador civil en una mena de virrei que intervenia en tots els aspectes de la vida pública ciutadana. Per això, donada la importància política i social de la seva jurisdicció, el govern civil de Barcelona de fet tenia la categoria d'un ministeri i la designació per al càrrec conferia capacitat per a obtenir una cartera ministerial.

Es comprèn, doncs, que el govern civil de Barcelona hagi estat com un tascó clavat al cor de la vida pública barcelonina, com la representació més pròxima i activa del centralisme espanyol condensat en la monarquia. Aquesta tutela que seguia pas a pas totes les activitats ciutadanes, que es feia sentir en tots els moments, era de les coses més vexatòries per a l'esperit català, i era un punt singularment estratègic per tota mena de profits. Per molts homes poc escrupolosos, un any de governador civil de Barcelona equivalia a un cop favorable de la fortuna; i alguns dels que els governs de Madrid varen enviar-hi, en aquella casa de la Plaça de Palau trobà tot el que necessitava per a refer-se de contratemps econòmics que havien posat, en perill la seva posició social.

La República ha fet possible que Catalunya i Barcelona s'afraquistessin d'aquesta tutela centralista i reconquistessin les responsabilitats de govern, sistemàticament encomanades a personalitats forasteres, que molt sovint, per ignorància, negligència o mala voluntat, havien estat el pitjor obstacle per solucionar conflictes públics o problemes urgents de positiva importància. Amb l'autonomia haurà començat la catalanització d'aquella casa que en dos anys i mig han ocupat personalitats eminentes de Catalunya; l'autonomia, en satisfer en part les aspiracions dels catalans, ha destruït la fortalesa centralista que per nosaltres era el govern civil.

Els cent anys de governadors civils han estat el contrapès dels cent anys de la renaixença de Catalunya. En triomfar l'una han caigut els altres. Comença una època nova per aquella casa, des de la qual es manejaven els ressorts mestres de l'ordre públic de Barcelona. Avui, aquestes responsabilitats han estat ampliades i depenen de la Generalitat, expressió autèntica de la unitat espiritual i política de Catalunya. Desitgem que la llegenda sinistra que es conservava al volt d'aquella casa s'esvaeixi per sempre més i que els ciutadans la mirin com la defensa més eficaç de la seguretat personal dels catalans i de l'ordre de la ciutat i de Catalunya.

CARLES CAPDEVILA

Mirant a fora

Duca

Duca, el ministre romanès assassinat a Sinaia, havia estudiat a la Facultat de Dret, els cursos de la qual seguia tot sovint des del cafè Vachette, on discutia, a la taula de Moréas, amb Henri Albert, el traductor francès de Nietzsche, que havia acabat mig convençut per les teories aristocràtiques del pensador alemany, mentre l'estudiant romanès ja era liberal.

—Nietzsche — deia Duca —, vosaltres els francesos, amb el vostre escepticisme, sabreu absorbir-lo sense que us faci mal. Voltaire i Renan us han immunitzat contra aquesta mena de tòxics intel·lectuals. Però ja veureu quines desgràcies farà en els pobles que no tenen cap antídoto!

Arran de l'assassinat del ministre, l'Ateneu de Bucarest publicava aquesta notícia:

«Un membre de la família Duca ens ha comunicat un detall impressionant en relació amb l'assassinat del president del Consell.

«En saber que el seu pare havia estat encarregat de formar ministeri, el fill del difunt, conseller a la legació romana de Tòquio, havia expedit aquest telegrama laconic, que agafa una tràgica significació després de l'assassinat de l'estació de Sinaia: «Felicitacions i condols. — Jordi.»

Lumatsxarsky

Per bé que comunista sincer, Lumatsxarsky apreciava les obres d'art encara que no estiguessin d'acord amb l'estètica marxista, com en una altra nota de la pàgina literària d'aquest mateix número és prou remarcat.

Una vegada, un jove crític proletari, va escriure, en una crítica, que una obra de teatre d'un altre escriptor proletari, el personatge principal de la qual era el volent d'una màquina, valia més que totes les tragèdies del passat.

Lumatsxarsky li va replicar suauement: —Permeteu-me que, de moment, prefereixi Shakespeare o Goethe.

—Què voleu dir, de moment? —Vull dir fins que la literatura proletària hagi produït un Shakespeare o un Goethe.

Fa cosa de dos anys, a Ginebra, la delegació russa era la més perseguida per les demandes d'entrevistes, de tal manera que

El darrer retrat de Lumatsxarsky, per B. Kpinow

L'hotel on s'estaljava era sempre ple de pèl·laires. Lumatsxarsky, donant una ullada a la llista de visitants que li presentava la mecanògrafa:

—Decididament, és possible de destruir els palaus, però no les antesales!

Els nazis no dormen

A Ginebra no hi ha ningú, la Societat de les Nacions està deserta, la sala dels periodistes, habitualment tan animada, no respira del repic de les màquines d'escriure. Només, dos cops cada dia, alguns homes s'hi troben, discuteixen i escriuen.

Són periodistes alemanys, és a dir funcionaris del Reich.

Però Alemanya no s'ha retirat de la S. de les N.? Què hi fan, doncs, a Ginebra? Es diu que preparen grans plans de propaganda.

En pro de la S. de les N.

Hi ha gent que es dediquen a declarar morta i adhuc enterrada la Societat de les Nacions. Mussolini, Hitler i Litvinoff han coincidit a tractar-la de cadàver. Però uns quants bons europeus no es volen donar per vençuts.

Heus ací el que se li ha acudit a Jules Romains, que no en va és autor d'aquesta novel·la cíclica — sis volums publicats — que es titula Els homes de bona voluntat.

Després d'haver remarcat que la feblesa de l'organisme ginebrí és de no adreçar-se a l'element imaginari i encara menys al fanatisme, exclama, recordant que és el fundador de l'escola unanimitista:

«Voldria que es fessin per a ella manifestacions populars i apassionants que remouen les multituds, que es fessin comitès i música, que per a ella omplissin el cel de bombes i de focs artificials.»

Ja hi ha qui prepara bombes i focs artificials, però no els que es pensa el normalista Louis Farigoule, Jules Romains en literatura.

Els que s'aprofiten

—D'ençà que m'he especialitzat en la camisa de color, no sé el que és crisi i treball amb tot el món.

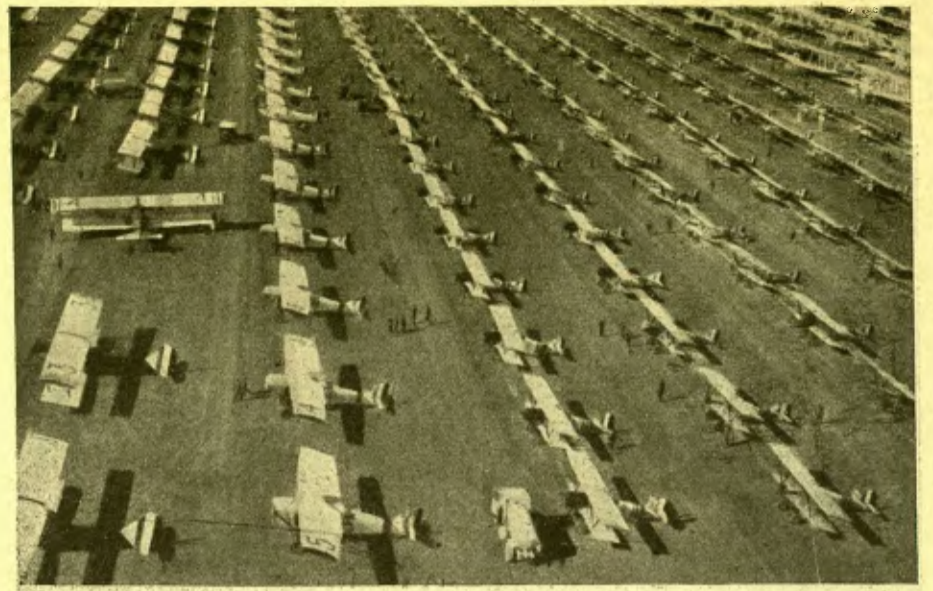
(Ric et Rac, París)

LA DIPLOMACIA SECRETA EN PLE FAVOR

Les converses per al desarmament

Quan Mussolini incitava amb una campanya vivíssima el poble italià a intervenir en la guerra mundial al costat de França, d'Anglaterra i de Rússia, ell, que fins feia poc havia estat socialista antimilitarista i amb Gustave Hervé un dels majors escarnidors del sentiment de pàtria, afirmava que el sacrifici era necessari per al triomf de la democràcia, un millor arranjament polític internacional basat en un desarmament general i total i en l'abolició de la diplomàcia secreta.

Es molt probable que Drummond hagi fet comprendre a Mussolini que no era oportú de tractar en la conversa de certes qüestions perilloses, i que Simon no podia ésser a Roma més que un simple observador. El duce ha hagut d'acontentar-se'n, però ha volgut pendre's una petita venjança. En efecte, mentre en la sala d'aquell magnífic palau que la República de Venècia féu construir a Roma, els dos homes polítics estaven reunits, tres-cents oficials dels avantguardis-

Desarmament? Sis-cents aeroplans italians a Ferrara

tes han anat a fer una «demostració» davant seu. Tothom sap que els avantguardistes són xicots de catorze a setze anys que han rebut una preparació bèl·lica. Per a una conversa sobre la pau, l'escena degué semblar molt típica a Simon!

John Simon i Mussolini tenen dues llargues entrevistes. Algun breu i incompreensible comunicat en dona compte al públic. La premsa italiana, que havia dit que d'aquesta conversa depenien els destins del món, es troba embarassada. Galeazzo Ciano, gendre del duce i cap de l'oficina de premsa, adonant-se del malestar creat en el camp periodístic, deu haver procurat que es donessin més àmplies explicacions sobre el resultat de la conversa «en la qual eren fits els ulls de tot el món». I aleshores s'ha llurinat als diaris un nou comunicat, menys laconic, si no més clar. Però entre ratlles es llegeix que Simon i Mussolini han quedat d'acord sobre la necessitat d'esforçar-se a arribar a un acord en la qüestió del desarmament, però que Mussolini ha defensat la causa hitleriana del rearmament d'Alemanya, mentre que Simon ha exposat a Mussolini que França no vol cedir sobre aquest punt, per raons d'elemental prudència. En canvi es comprèn bé que Simon ha reeixit a fer comprendre a Mussolini que la teatral sessió del Gran Consell Feixista per a la reforma de la S. de les N. ha estat una planxa, perquè ni Anglaterra ni França no es poden adherir mai a una tesi semblant. Aleshores, no podent fer res de millor, els diaris italians han reprès la campanya antifrancesa, amb un estil gairebé semblant al que s'usava abans del viatge de Jovenel a Roma.

I el tan esperat resultat de l'entrevista Simon-Mussolini ha estat, fet i fet, de deixar les coses com estaven...

De totes maneres, la situació no podrà tenir un caràcter nou i potser decisiu fins després de la resposta d'Alemanya al memoràndum francès. Aquest memoràndum, redactat per Massigli, delegat del Quai d'Orsay a la Conferència del Desarmament, està inspirat en consideracions pacifistes i conciliadores. El poble francès, sense distincions, és pacifista, i el govern interpreta bé la seva voluntat. Però l'esperit de conciliació no pot arribar fins a la feblesa. França està pel desarmament gradual. Si Alemanya té ganes sinceres de pau, ha de renunciar a qualsevulla velleïtat de rearmar-se. Però en plena paradoxa, Alemanya vol arribar al desarmament general a través del seu rearmament. El bon sentit deixa endevinar fàcilment de quin banda està la raó. Esperem la resposta de Hitler i després veurem com es precisa la situació, cosa que dependrà també de l'actitud definitiva que adoptarà Anglaterra.

Constatem per ara, com a símptoma confortant, que l'ofensiva intentada contra la S. de les N. pot dir-se que ha fracassat. Així, l'anunci donat per l'Agència Radió, que és de les millors informades, sobre l'ingrés gairebé segur, en una data pròxima, de Rússia en l'organisme ginebrí, i la participació espiritual si no efectiva assegurada per Roosevelt, demostren que la S. de les N. encara és forta. Una mica d'activitat per part dels països democràtics i pacifistes pot ésser prou perquè Ginebra torni a ésser allò que era en la concepció dels fundadors de la S. de les N., i que hauria d'ésser en interès de la pau: un parlament internacional de decisions inapel·lables i de força executiva.

El ministre anglès d'Afers estrangers féu saber que havia anat a Capri — malgrat que l'estació fos poc propícia per a una estada a l'illa — només a reposar. Però passant per París s'entrevistava amb Paul-Boncour i Chautemuri i dona a entendre que es compenetra amb les justes raons exposades en el memoràndum tramès per França al govern del Reich. Prossegueix en forma oficial — almenys pels honors que s'ha deixat tributar —, el viatge per Itàlia, sense deturar-se a Roma, ni passar-hi tan sols, ja que pren a Gènova l'hidroplà que l'ha de conduir directament al lloc que fou teatre de les orgies de Tiberi, i s'hi estaja en el mateix hotel del cap de les milícies hitlerianes. Rep dues vegades la visita de sir Eric Drummond — l'ex-secretari general de la S. de les N., de la qual avui és adversari, després de deure-li la seva carrera —, l'actual ambaixador anglès a Roma, i s'entrevistava que deu haver servit d'intermediari entre Mussolini i Simon. Sobre què? Existia algun punt divergent que era oportú d'aclarir abans que es trobessin l'ex-director de la Lotta di classe i el ministre anglès? Es de creure-ho, altrament sir Eric no hauria fet dues vegades el trajecte Roma-Capri. El govern anglès aquests darrers dies ha escoltat les veus de tots els partits de la Cambra hostils a la reforma de la S. de les N., i en majoria — paradoxalment, només els laboristes hi són favorables! — contràries a concedir el rearmament demanat per Hitler. Mac Donald i John Simon, si poguessin, probablement seguirien de bona gana els sistemes mussolinians o hitlerians, consistentes a fer el que es vol i no dar-ne compte a ningú. Però Anglaterra ha estat mare del parlamentarisme, i no sembla pas que, en aquest país, la seva força hagi de minvar.

TIGGIS

Exit en a mida
Corbates inatregables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

CONTINENTAL

Clarís, 5. - Telèfon 19763
BARCELONA

J. ROCA JOIER.

INAUGURARÀ PRÒXIMAMENT EL SEU NOU ESTABLIMENT DEL PASSEIG DE GRÀCIA, 18 (XAMFRA CORTS CATALANES)

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

EL CINEMA

UNA OBRA MESTRA

"Liebelei", de Max Ophüls

Heus aquí, amb *Liebelei*, un film de primera classe. Una pel·lícula signada per un autor aïr encara desconegut en el món del cinema: Max Ophüls. Sense antecedents, aquest director ha aconseguit, partint d'una peça teatral d'Arthur Schnitzler, compondre un film que fa una gran impressió

desenvolupant simultàniament tots els factors en joc i conduint la marxa de les accions amb mesura i claredat. Ha estat concís i ha fet prova d'un tacte que no és pas la característica dels seus compatriotes. Exemples, les escenes del duel i la del suïcidí. Aquell segon dispar tarda a fer-se sen-

Els principals protagonistes de "Liebelei"

i que revela una intel·ligència que no havíem retrobat en cap producció europea d'ençà de *Noies d'uniforme*.

Max Ophüls ha sabut imposar-nos, amb una força de veritat que ningú no resisteix, una anècdota que per algunes de les seves característiques d'ambient i d'alguns dels sentiments en acció, es situa en un món que no és pas el nostre. Amb tot, el contagi sentimental és instantani. Hi ha aquí la presència d'una gran capacitat en la creació d'una ficció cinematogràfica vibrant tota ella d'emoció íntima i veritable.

Viena del temps de Francesc Josep, oficials de l'exèrcit imperial, dues noies, Mizzi i Cristina, l'una despreocupada i no defugint les diversions fàcils, l'altra concentrada i sentimental, capaç per això mateix d'una vehemència perillosa en la passió, un amor fatal doblat d'adulteri que posa en joc un sentit de l'honor, avui desusat, un duel, un suïcidí, heus aquí ràpidament anotats els ingredients que integren aquesta història característica de Schnitzler que Max Ophüls ha trasplantat al cinema amb una gran comprensió del que és el cinema.

El resultat ha estat una pel·lícula dramàtica que entre bagatelles i sobresalts marxa cap a un desenllaç tràgic. Amarg, malenconiós, embolcallat en músiques vieneses que són una invitació a l'ensomni i traspuant sempre un accent d'intimitat, adés dolç i tendrament escèptic, adés dolorós i tràgic. Un to de qualitat, d'una qualitat impalpable, però que s'infiltra en l'ànim de l'espectador que per uns moments es refà una sensibilitat romàntica.

Ningú no podrà contradir l'alta qualitat cinematogràfica de l'obra. Max Ophüls ha procedit d'una manera sintètica, prenent i

tir, instant d'angoixa insuportable. Aquella finestra oberta i buida... Escenes que es prolonguen, sí, però mai escenes que s'allargassin. Són moments significatius que cal subratllar. Es, per exemple, el passeig amb el trineu pels camps coberts de neu i de tombes.

La mort, heus aquí un tema que no és possible defugir aquí. Darrera aquesta història d'amors dissortats, hi ha un autor l'obra del qual, com la d'un altre novel·lista contemporani, Thomas Mann, sembla haver sentit l'ale de la mort. El pensament de la mort plana act per damunt els esdeveniments, aquell pensament visionari i heroic i confús, herència vivent en les lletres alemanyes, de la llegenda de Iristany i Isolda i dels *Himnes a la nit* de Novalis.

No és per res que en el passeig en trineu en el curs del qual els enamorats juguen amb el mot *eternitat*, tot fent-se juraments que pretenen vèncer el temps que tot ho muda, passen per davant l'espectador les erues de les tombes. Aquelles creus reapareixeran en acabar el film, mentre hom sent l'eco dels juraments confiats en un dia d'entusiasme. I quan Fritz visita la casa de Cristina — aquesta escena tan emocionant — el seu rostre i el seu gest són els d'un home que s'acomia del món. Finalment, el suïcidí de Cristina és un gest típicament romàntic, condicionat no tant per un desesper com per una esperança d'ultra-tomba.

Els intèrprets han secundat admirablement el director. De totes maneres, com que ja havíem vist Louise Ullrich en un film que aviat s'estrenarà, i aquí l'hem vista molt millor, hem de pensar que, com tantes vegades, és encara el director qui ha dictat la tasca als intèrprets. Res però de disminuir llurs mèrits. Magda Schneider és una veritable revelació i els altres actors estan tan justos en llurs rols respectius que costa imaginar-los independents d'aquests.

La direcció musical, excel·lent. Els fragments d'*El rapte del serrall*, en començar, i el de la *Cinquena simfonia* de Beethoven, en acabar, són dues utilitzacions de la música dels grans mestres, fetes amb una creació que cal aplaudir.

JOSEP PALAU

El doblatge dels films

Tots els crítics i el públic en general estan contents perquè aquesta temporada és, per ara, de les bones que s'han vist. En general, hom no pot queixar-se dels programes.

Però és que, sobretot els crítics, van al cinema en dies d'estrena, en què s'acostuma a donar la versió original. En canvi, els altres dies hom serveix una versió espanyola que, la majoria de vegades, tot s'ho necessita.

No valdria la pena de provar, àdhuc en els cinemes de barriada, la versió original? Estem segurs que el públic la rebria bé.

PANORAMA

Katherine Hepburn

Hans Jacob, que des de Hollywood escriu cròniques per a diaris europeus, diu en una de les seves darreres:

«L'anglesa Katherine Hepburn és considerada com la més gran competidora de Greta Garbo i de Marlene Dietrich. La intel·ligentíssima actriu anglesa té un gran avantatge sobre les seves dues col·legues: és anglesa, parla anglès. Ha arribat a sorprendre Hollywood, que no s'esvera de gaires coses, per la serietat amb què ha començat a treballar. Ha emparaulat un dels millors postors en escena americans, al qual hauria dit: «Conec els meus defectes: les modulacions de la meua veu manquen de disciplina i de matisos; de vegades encara no sé on posar les mans; em diuen que camino com un estudiant, i no com una gran dama. Els meus pentinats no tenen estil. Bé, doncs, cal que aprengui tot això.» I sembla que en el seu pròxim film Katherine Hepburn començarà a esdevenir la igual de la Garbo i de la Dietrich.

Una profecia de Tolstoi

Quan Tolstoi complí vuitanta anys, la seva casa de Iasnaia Poliana es veié envaïda de reporters fotogràfics i àdhuc algun operador cinematogràfic. D'això fa vint-i-cinc anys. Tolstoi s'interessà molt per les màquines cinematogràfiques i no es cansà de fer preguntes als operadors. Després, confià al seu amic Kusinski:

«Ja veuràs com aquesta maneta capgirarà la nostra vida d'escriptors. Serà el símbol — potser ja l'és — d'una gran ofensiva contra els vells mitjans; els vells recursos de la literatura. Dia vindrà que haurem d'adaptar-nos a aquestes dues coses: l'objectiu i la pantalla. Em sembla que es farà necessària una nova manera d'escriure. És una revolució que no em preocupa, sinó que, al contrari, m'engresca. La rapidesa de les escenes i el canvi de situacions em semblen millor que la lentitud dels nostres llibres. El cinema ha descobert el secret del moviment. I això és una cosa grandiosa. Quan jo escrivia *El cadàver vivent*, em mossegava els llavis perquè no podia representar certs quadros i passar immediatament d'un episodi a l'altre.

I després d'una pausa, afegí: «Estic pensant seriosament a escriure alguna cosa per al cinema. Ja tinc començat un argument, un terrible argument...»

En efecte, en maig de 1909 Tolstoi escrivia el canemàs d'un drama bastant violent, però la malaltia que l'havia de dur a la mort el privà de tirar endavant el seu projecte.

Elizabeth Bergner

Elizabeth Bergner, austríaca de naixença i bandejada d'Alemanya per Hitler, ha conquistat l'afecció del públic anglès. Elizabeth no és una beutat de debò, però tot Londres va a l'Apollo Theater a veure-la en *No m'escapau mai*, de Margaret Kennedy.

I, a Elstree, on ens han ofert, amb *La vida privada d'Enric VIII*, l'Anglaterra del segle XVI, estan a punt de donar-nos la Rússia del XVII amb *La Gran Caterina*, el paper de la qual ha estat confiat a Elizabeth Bergner, que treballa, sota la direcció d'A. Korda, al costat de Douglas Junior.

Pel que es pot treure de la premsa anglesa, *La Gran Caterina* és també un gran film i en ell Elizabeth Bergner conquistarà a tot Europa aquella situació que Hitler ha volgut negar-li a Alemanya.

LES ESTRENES

"Un lladre a l'alcova"

Es una llàstima haver traduït un títol tan just, tan suggestiu dins la seva vaguetat com és *Trouble in Paradise*, per *Un lladró en la alcova*. Llevat de les persones que saben el que vol dir un film de Lubitsch, les altres hauran pensat que darrera aquest títol hi havia un vodevil corrent, d'aquells

seguir una pel·lícula així que no té altra funció que la de divertir el públic. Lubitsch està, sembla, enamorat d'aquesta fórmula de films... i la Paramount també. La veritat, no voldríem nosaltres tampoc renunciar-hi, però ens sap greu que Lubitsch, que és capaç d'altres coses, no diversifiqui un

"Un lladre a l'alcova"

tan mediocres que ens envien de Joinville de tant en tant.

Una obra de Lubitsch és, sigui el que sigui, abans que tot, un triomf del cinema. *Trouble in Paradise* no desmereix per res de les obres anteriors d'aquest gènere que ens ha servit el gran director alemany. Amb el tema més convencional que capiga imaginar, emprant decididament un to de farsa que no recula davant de cap inversemblança, Lubitsch ha fet una pel·lícula àgil, divertida, amb unes figures de complement que són delicioses de debò, ple tot el film de situacions xocants que acrediten la fertilitat imaginació de l'autor.

Creiem que és un mèrit molt gran acon-

xić, més les seves activitats. Es que haurem d'acabar enyorant *El Patriota*? Ens trobem davant d'un home d'un talent excepcional. Per això ens podem mostrar exigents.

Els programes d'estrenes han estat aquests dies d'una qualitat veritablement insuperable. Si jo tingués un milió, *Cynara* i *La vida privada d'Enric VIII*, simultàniament! I ara tenim *Trouble in Paradise* i *Liebelei*, i força meritoris també *Fra Diavolo* i *Crepuscle roig*. No diem que continuï, perquè si durés guiar això, el cinema constituiria pel barceloní de gust una cosa excessivament absorbent. — P.

LES SESSIONS "MIRADOR"

"El poder i la glòria (Thomas Gardner)"

Decididament, la nostra propera sessió serà per presentar *Poder i Glòria*. Aquesta sessió tindrà lloc al Fantàsia, local on han tingut ja lloc tres de les nostres sessions per totes les quals tenim amples motius d'estar satisfets. Recordem-les: *El camí de la vida*, *Noies d'uniforme* i *Sóc un fugitiu*. Esperem ara que *Poder i Glòria* no desdirà per res, als ulls dels nostres lectors, d'aquells programes anteriors.

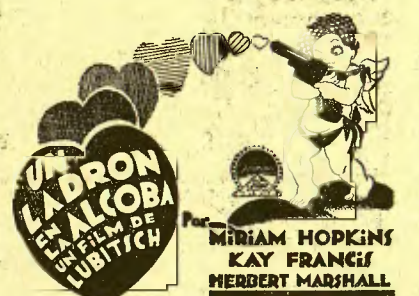
Poder i Glòria és una pel·lícula de William

K. Howard. Ens plau ara, a cinc anys de distància, recordar que la segona pel·lícula que va fer l'objecte d'una de les nostres sessions fou *Una xicota a cada port* de Howard Hawks i que després d'aquesta, en diverses ocasions, ens vàrem referir des d'aquestes pàgines a una pel·lícula de William K. Howard titulada *Pirata del riu*, que presentava grans afinitats amb l'obra de H. Hawks i que al nostre entendre era una pura obra mestra del cinema mut, oblidada per la crítica i no remarcada pel públic. Des d'aleshores hem seguit la tasca de William K. Howard, que mai no ens ha decebut i que avui ens sorprèn amb aquesta remarcable cinta *El Poder i la Glòria*, de la qual ha escrit André Savoir, el conegut home de teatre, que amb ella l'autor ha realitzat una revolució en la tècnica cinematogràfica.

Amb la deguda anticipació comunicarem la data d'aquesta sessió, que avui encara no hem pogut fixar.

COLISEUM

2.ª SETMANA
d'èxit de

Dilluns vinent

Charles Laughton i

Segons la famosa novel·la de G. M. Wells

TIVOLI

Demà, divendres
a les 10 de la nit
ESTRENA

Teatre GOYA

Avui i cada dia

La más sensacional y
divertida expedición al
Africa por los intrepidos

PRODUCCION COLUMBIN
DISTRIBUCION CIFESA

"Mirador"

presentarà molt aviat, al

l'excel·lent film de
William K. Howard:

El Poder
i la Glòria

(Thomas Gardner)

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinalada

CURIOSITATS MUNDIALS

Interessants reportatges Fox Movietone

REIS DE LA TERRA

Documental

NOTICIARI FOX SONOR

(Notícies d'Espanya)

Recollida d'armes a Espanya, Esportistes exòtics a Madrid, Esports d'hivern al Guadarrama, Festa dels Reis a Madrid, i altres.

NOTICIARI FOX SONOR

(Internacional)

El poble de l'Havana aclama Grau Sanmartín. Greu accident d'un avió comercial a Ruysseides, França guanya Alemanya en rugby, i altres.

LES PRADES D'AFRICA

Documental

EL TEATRE

Les danses de la "Argentina"

Antonia Mercé, Argentina, és l'única dansarina espanyola, i una de les poques mundials, que ha realitzat la difícil performance d'associar indissolublement la intel·ligència i l'instint, la tècnica i la inspiració. Un crític ha dit d'ella que ha fet triomfar l'esperit d'Occident de la crida de l'Orient, que ha reconquistat l'Andalusia als àrabs. I que, com tot artista creador, ha plegat les danses populars, balbuçeg de l'instint primitiu, a un estil. Es a dir que l'Argentina ha frenat les explosions de l'instint inconscient amb els principis de l'escola.

Aquesta escola s'endevina en tots els balls de la gran artista. Heus ací, per exemple, els *brisés* de costat... Un moment, però. Encara que parlem de balls espanyolíssims, emprem els noms francesos dels passos perquè són els que utilitzen a tot el món, i perquè preferim *rond de jambe* o *pas de chat* a *rudisan*, *patxat* o altres deformacions que corren per les nostres acadèmies... Heus ací, doncs, els *brisés* de costat i els *entrechats quatre del Bolero*, d'un dibuix finíssim; les *cabrioles* de rara precisió de *Castilla*; la gran seguretat dels *embotlés* de la *Dansa del foc*; la unitat indestructible, tan extraordinàriament difícil, entre els talons i les castanyoles en les *Seguidillas*... I els *développés* a la quarta endavant en la *Dansa V*. I, sobretot, la impecable col·locació dels braços en totes les danses...

Són tots aquests passos, triats a l'atzar, els que ens fan afirmar que l'escola és el canemàs geomètric de tots els balls de l'Argentina. Però no la geometria brutal, cubista gosaríem dir, dels científics ballarins russos, sinó una geometria endolcida, feta gairebé invisible per la gràcia. Els *développés* de la *Dansa V*, per exemple, l'Argentina els executa a mitja alçada. No perquè no sigui capaç d'arribar a l'angle recte, sinó perquè aquestes línies trencades serien incompatibles amb la finor i el matís del seu art. I és que l'Argentina ha après les regles. Però ha volgut — l'escola clàssica estranya la personalitat, diu ella — i ha sabut oblidar-les. Els seus balls són plens de dificultats tècniques. Però ella hi juga amb un desembaràs enjogassat, les dissimula amb ullades malicioses i somriures irònics. Les seves danses no delaten mai l'esforç.

Però l'escola, dissimulada o no, és simple bastida. És l'esquelet que cal revestir de carn; la tècnica és poca cosa sense la inspiració. I aquesta no abandona mai l'Argentina. Els seus balls, tots sense excepció, són uniformement inspirats. Una flama interior els dona una vida extraordinària. I aquesta íntima melodia és una força irresistible que empeny l'Argentina a dansar no tan sols amb els peus i els braços, sinó també amb el rostre, d'una diversitat d'expressions mai vista; amb els ulls, un prodigi de vivacitat i amb les parpelles i la boca, que també dansen amb idèntica convicció. I és que l'Argentina, per damunt de

tot, té un formidable temperament d'artista nada.

Les seves castanyoles mereixerien llargs comentaris. No són els cròtals de fusta, simple acompanyament monòton i mecànic de tantes ballarines, sinó un instrument nou, que crea timbres inèdits i variats, i matisacions infinites, i que murmura, riu, plora, suplica, exigeix, que parla literalment...

Però el que fa d'Argentina una dansarina

L'Argentina en «Tango flamenco»

única, excepcional, extraordinària, és la seva personalitat múltiple que li permet cultivar amb la mateixa perfecció les danses espanyoles més diverses, i donar a cadascuna el caràcter que li correspon. Anar de la intensitat expressiva de la *Dansa del foc* de Falla, expressió dramàtica de tota la superstició gitana, a la lleugeresa i la finor, la ingenuïtat del *Bolero* d'Albéniz, anar de l'elegància al·lívica de la *Dansa V* de Granados a la petita obra mestra d'ironia i de matís que és *Cuba* d'Albéniz, rumba d'un caràcter extraordinari, plena d'intenció i de cadència indolent, anar de la gràcia de *Castilla* d'Albéniz a la bravura i a les mirades assassines de la *Corrida* de Valverde, és una gesta que només una artista genial com Argentina pot realitzar.

Antonia Mercé ha assolit a Barcelona l'èxit esclatant que ha obtingut arreu. Ha triomfat rotundament. El nostre públic s'ha adonat de l'altíssima categoria de l'Argentina. I, dividendres passat, va omplir el Teatre Barcelonès de gom a gom. Va ovacionar llargament la gran dansarina i li va fer repetir diverses danses. L'excel·lent pianista Luis Galve i el notable guitarrista Ballesteros foren també justament aplaudits.

SEBASTIÀ GASCH

Quan balla «La Argentina»...

L'amic Gasch s'havia passat cinc nits sense aclucar l'ull, només de pensar que el nostre públic podia deixar que l'Argentina treballés en la més espantosa solitud. Per això, la nit del primer festival, el nostre crític s'inflava — si és possible — de satisfacció, en veure com el tot Barcelona s'engolia en el teatre ídem.

Hi era tant el tot Barcelona, que adhoc hi havia al teatre una representació nodridíssima i excessiva d'un personal singular, el camp d'acció habitual del qual és el bar Sagristà i algun altre establiment famós. Imitadors d'estrelles, transformistes i amateurs de la dansa — o bé dels dansarins... — corren com a mosques allà on se'ls ofereix programa. Pantalons amplíssims i muntats amb filferro, corbates violades, cabells rípolinats, el coll de l'abric pujat del darrera... Vetaci unes quantes indicacions respecte a la moda actual d'aquesta fauna.

Comença el recital. Trenc a el foc un piano descomunal i un pianista petit, petit. Quan el pianista ha de tocar sol, hom tira el teló, i en tornar-lo a alçar ens trobem el piano a l'altra banda d'escena. Com deu fer-s'ho el diminut pianista per a traslladar de lloc el trasto aquell? Valdria la pena que l'operació es fes a teló alçat.

L'Argentina conquista de seguida l'auditori. Tant com amb els peus, se'li fa seu amb els ulls. El que embadaleix sobretot les senyores i els profans és la variació en la salutació amb que agraeix els aplaudiments al final de cada dansa. La senyora Antonia Mercé té una reverència que fa joc amb cada ball del seu repertori. De la mateixa manera que es posa el vestit adequat, té la reverència adequada. Esverada, per la *Dansa del foc*; picara, pel tango; mandrosa, per la rumba; ingènua, pel bolero; aristocràtica, per la *Dansa V* de Granados... Això ho entén tothom, i fa veritable gràcia.

Hom fa a la dansarina un èxit rodó. En realitat, el cinquanta per cent dels espectadors creien trobar-se davant d'un pou de ciència i no entendre-hi res. En veure que els agrada de veres, es treuen el pes del damunt amb grans aplaudiments. «Bis! bis!» Pel públic l'Argentina encara estaria ballant a aquestes hores.

Al final de l'espectacle, un amic s'ofereix per a presentar-nos l'artista. I comencem a fer cua dintre l'encongit escenari del teatre Barcelonès. El mànager de l'Argentina, un senyor jove i ros, la mar de maco dintre del smoking, munta la guàrdia davant el camerino. De cop, s'obre la porta i es posa en moviment, lentament, la cua dels admiradors. Algú, carregat de mal gust, evoca una capella ardent.

Som dintre el camerino. L'artista s'ha vestit un barbut i damunt d'ell un kimono florejat. Seca com un clau, és un argent viu. Ulls i boca li prenen tota la cara.

Ara, la saluda una vella amiga barcelonina i es posen les dues alhora a evocar desgràcies familiars. L'amiga ha quedat vídua.

—A *veces, a mí, es suerte!* —fa l'Argentina com a comentari.

Però el mànager s'impacienta. Al camerino no hi cap ningú, i l'home el vol desallotjar i anar per feina. L'amiga ja ha desaparegut i comença la presentació de periodistes, d'artistes... Antonia Mercé declara que ha estat molt nerviosa; que tenia el trac. Amb el temps que porta ballant?

—*Pues a mí no me deja nunca!*

Hom li diu per què no dona més recitals a la nostra ciutat. Podria tornar...

—*A la cuarta vez, no viene nadie a verme.*

Els presents, coneixedors del públic, gairebé estem temptats de donar-li la raó. Uns francesos engomats, amb grans bigotis, besen la mà de la dansarina.

Hem deixat l'escenari del Barcelona a temps encara de sentir algunes converses del públic que ha assistit al festival.

Enraonen tres individus, vestits d'acord amb aquelles indicacions de què parlàvem.

—*De flamenco, no balla nada* — dictamina un dels tres —. *Una gran señora, una mujer muy chic, eso sí.*

Es veu que el terme és d'una gran precisió, perquè els altres dos assenten enèrgicament.

AMB PERDÓ DE PIRANDELLO

Cal parlar d'un teatre italià?

L'Acadèmia d'Itàlia, en la seva darrera reunió, ha fixat el del teatre com a tema per al pròxim *Convengo Volta*, a celebrar la tardor de 1934. Davant la importància que el darrer — dedicat a la crisi d'Europa — assolí, aplegant a Roma el bo i millor de la intel·lectualitat europea (hom en pot trobar una descripció detallada en el llibre de Giménez Caballero: *La nueva catolicidad*), no és difícil preveure l'interès que desvetllarà.

paraulejar, que per tants segles ens han embafat: perquè molts escriptors es llençen des del diccionari a la conquesta de les coses. Els mots transcrits, de Silvio d'Amico, enquaden perfectament la qüestió.

De confondre l'estil reeixit i les bel·leses poètiques amb els valors dramàtics de l'obra, hom ha arribat a pendre per teatre tota composició, on dialoguen uns quants personatges; el punt final de la confusió és el teatre per a ésser llegit. Les admirables composicions que hom hi troba, han fet famosos un teatre clàssic, com és ara. Sense pretendre generalitzar, val a dir que la part més gran del repertori clàssic és no menys que poesia dialogada, declarada a torn dels diferents senyors que tenen, si fa no fa, tan poc a veure amb el teatre, com els cantants d'òpera. Preneu la *Iliada*, suprimiu-ne les descripcions i tindreu, amb diferències lleus, un drama clàssic.

I és que un seguit d'esceenes escrites amb llenguatge de novella, o un aplec d'acudits i contestes enginyoses, no són teatre. Paolo Monelli ha constatat recentment, amb raó, que el teatre és un art independent de la literatura. El literat no té més capacitat per al teatre que la que pot tenir l'enginyer o l'etnòleg que també saben escriure. El que per al literat són la sintaxi i el diccionari, són per al dramaturg l'escenari, la veu, les llums, el teló i tantes altres coses trascurades. «Una comèdia bonica — afegeix Monelli — pot ésser llegida quan ja llegim. Poc importa; segueix essent igual de bonica, com esdevé amb alguns discursos que, tot i havent-nos emocionat en sentir-los, semblen mediocres quan en llegim el text taquígràfic.»

Marta Alba, intèrpret de Pirandello

Recordem, com al més il·lustrat exemple que ara és d'oportunitat citar, el teatre desplorable del gran poeta commemorat suara: Ludovicò Ariosto.

JOAN RAMON MASOLIVER

Rapallo, desembre.

Coincideix la decisió de l'Acadèmia amb la fi de l'enquesta que entorn del teatre italià ha obert Enrico Rocca, a les pàgines de la revista *Scenari*: *Per què els literats italians no escriuen per al teatre?* Ell respon: perquè són massa literats; més preocupats de la lletra que de la vida.

El resultat d'aquesta enquesta, com el d'altres, palesa que ningú no és menys indicat per esclarir un problema com el mateix interessat. La quasi totalitat dels que hi han intervingut broden entorn la mateixa reposta de Rocca, en pro o en contra, sense gosar portar el problema a altres terrenys (a part la mandra espiritual de declarar fora de lloc aquestes discussions, titllant l'escollàstiques i inútils, que mostra, entre altres, un Bontempelli).

Inútilment retreuen uns i altres que ells prou escriuen per al teatre, i si les obres no són representades és degut al mal gust i exigències de les companyies dramàtiques, o a la pèssima qualitat d'aquestes (que tot això ha estat dit). Caldrà recordar encara els mots de Cervantes sobre la probesa d'escenari, en el seu temps? I malgrat això, tota una sèrie de dramaturgs il·lustres — que va des de Lope de Rueda al mateix Lope de Vega — no en conegueren d'altre, i què dir de la pobra companyia de l'actor i autor Guillem Shakespeare?

Una cosa hi ha, evident: que la gent no anirà al teatre mentre hom vulgui fer passar garrofins per café, i antigalles alienes al nostre esperit; si les obres d'alemanys, hongaresos i francesos tenen més tremp, sembla debates invocar el patriotisme i pretendre un teatre d'Estat. Que la sola cosa que pot millorar de nivell actors i públic, és la bona qualitat de la producció dramàtica. «Si els esportistes obtenen de l'Estat els gimnasis i els estadis, i els autors, en canvi, no aconsegueixen els teatres nous i llur organització, no vol dir sinó que aquests no s'afanyen prou. I no ho fan perquè no són prou convençuts, manats i emposos d'un instint imperiós o d'una voluntat profunda: perquè en els corrents de la nostra literatura imperen encara l'academicisme i el

B. G. K. films inaugura l'aristocràtic **Metropol Cinema**

l'obra cim de la cinematografia europea

DIRECCIÓ
MAURICE ELVEY
MÚSICA
Dr. HUG RIESENFELD
un film de B. G. K.

AL LYCEUM CLUB

Lyceum Club de Barcelona ha organitzat pel dimarts que ve, dia 17, a tres quarts de deu de la nit, una sessió teatral que tindrà efecte a la Sala Studium.

Aquesta sessió consistirà en la presentació al nostre públic de tres peces de les més selectes del teatre modern i contemporani.

La primera serà *Un capricci*, d'Alfred de Musset, traducció de Rossend Llates.

La segona, *Com ell va enganyar el marit d'ella*, de George Bernard Shaw, traducció de Carles Capdevila.

I la tercera, *Antonieta o el retorn del Marquès*, de Tristan Bernard.

Tres mostres ben diferents i ben representativa cada una d'elles de la modalitat de llurs autors. Tendre i afinat Musset, facciós i excèntric Shaw, satíric i joganer Bernard.

La representació d'aquestes obres no cal dir que serà tota absolutament a càrrec d'aficionats, amb exclusió de tot professionalisme. Les figures femenines seran interpretades per elements del Lyceum Club, entitat formada solament per dones, encara que no gens *feminista*, i els personatges masculins, per diversos dels nostres homes de les lletres i les arts, molts dels quals no són precisament inèdits en aquestes activitats.

La direcció literària de la vetllada és menada per Maria Carratalà, que, amb un entusiasme i una energia incansables, ha dut a terme tots els treballs d'organització i ha realitzat totes les gestions que han estat necessàries. La direcció escènica i artística és portada per Artur Carbonell, el promotor de les interessants vetllades teatrals sitgetanes de què hom s'ha ocupat cada vegada amb gran èxit.

URQUINAZONA

Una mujer víctima de sus errores pasados

JOAN CRAWFORD
ROBT. MONTGOMERY
EN *"Letty Lynton"*
NILS ASTHER
LEWIS STONE - MAY ROBSON

DEMA ESTRENABLE

CAPITOL

D e m à estrena

Comèdia musical grandiosa

4 "girls" a la cacera d'un promès

Es un film UNIVERSAL

LES LLETRES

UN BELL LLIBRE

Andersen en català

Damunt d'aquestes planes Ramon Esquerri elogiava com calia les edicions que ha iniciat Antoni Muntanyola, fent honor a la tradició familiar, de llibres per a infants escrits i il·lustrats per autors catalans. Ultra aquests vistosos quaderns generosament acolorits i explicats amb graciòsa fantasia que ha publicat Muntanyola Jr., els Reis d'enguany han trobat d'altres bells llibres per a infants. En la mateixa època dedicada a la mainada han aparegut les edicions simultànies catalana i castellana de dues

edicions, el volum publicat darrerament i que conté, ultra uns quants dels contes ja traduïts per Josep Carner, una pila d'altres de la traducció dels quals ha tingut cura Marià Manent, poeta i amant de les literatures estrangeres, em torna, augmentat per la suggestió de les il·lustracions de Rackham, tot l'encís d'aquelles rondalles admirables que han captivat unes quantes generacions. L'exemple d'Andersen, com el d'Ibsen, demostra una vegada més que no és cap obstacle per al geni literari escriure en una llengua

Hans Christian Andersen, per Arthur Rackham

obres: *Tres al Pol*, del nostre gran humorista Angel Ferran, profusament il·lustrada per Quelus, i *Rondalles d'Andersen*, traducció de Josep Carner i Marià Manent amb les famoses il·lustracions d'Arthur Rackham. Totes dues obres, per llur qualitat literària i artística, mereixen d'ésser assenyaldes i recomanades: la darrera, però, malgrat no tenir, com l'altra, el mèrit de l'originalitat absoluta, ja que és una còpia idèntica —podeu comparar-ho, i restareu sorpresos de l'exactitud— de la fastuosa edició original anglesa, ha d'ésser indicada a tots els amics dels bells llibres com un magnífic present que poden fer a llurs fills o que, més egoïstament, poden fer-se ells mateixos.

Aquesta edició de les *Rondalles d'Andersen* és una obra veritablement reeixida, i ocuparà un lloc d'honor al costat de *La Rosa i l'Anell*, de W. M. Tkackery i *Alicia en terra de meravelles*, de Lewis Carroll, traduïts també per Josep Carner, dos llibres clàssics en la literatura infantil i que ja havia publicat la mateixa editorial. L'obra d'Andersen, que amb la dels germans Grimm i amb *Les Mil i Una Nits* representa el punt més feliç del difícil maridatge de la poesia més autèntica amb l'acció i la intriga que apassionen els infants, mereix el sumptuós vehicle d'aquest llibre de luxe, ple de belles làmines en colors i de molts gravats en negre.

Recordo la gran impressió que em produí, d'infant, la lectura d'una edició castellana dels contes d'Andersen, publicada ara fa cinquanta anys, i il·lustrada pel nostre gran artista Apelles Mestres. Retrobava tota la poesia de *L'anguet lleig* i d'altres admirables narracions de Joan Cristià Andersen en la traducció de Carner, publicada per l'Editorial Catalana amb dibuixos de Torné Esquius, i ara, exhaurides fa temps aquestes

de reduïda extensió territorial. Els contes del danès Joan Cristià Andersen, nat a Odense el 1805 i mort el 1875 a Rolighed, havien estat traduïts a gairebé tots els idiomes europeus abans que morís l'autor. Els alemanys Tieck i Chamisso l'havien donat a conèixer en llur país i la glòria del nou creador de mites per als infants s'estengué ben aviat arreu del món. Andersen va escriure bones novel·les, com *L'improvisador* i *O. T.*, poesies que li van donar dret a figurar entre els millors poetes dels països nòrdics, i àdhuc obres teatrals que assoliren gran èxit. Ha passat a la història literària, però, com a autor de les *Rondalles* que ell considerava de no gaire importància en el conjunt de la seva obra.

Hom podria retreure a aquests contes un fons filosòfic que de vegades perjudica el vol de la poesia i limita el camp del meravellós, que pren en canvi una tal amplitud en les obres, lliures de tot enfarfec complicat, dels autors anglesos per a infants, com Lewis Carroll en *Alicia* i J. M. Barrie en *Peter Pan*. Però, si rellegim de grans aquelles deliciosos planes *El Soldat de Plom* i de *La Donzella de la Mar* sentiu un regust d'aquell sentimentalisme pessimista que caracteritza molta literatura del segle passat, l'autèntica poesia, la gràcia de l'estil narratiu i la fantasia gustosa d'Andersen us fan retrobar tota la ingenuïtat infantil i us enterneix novament amb la sort d'aquells herois que l'autor us ha ensenyat d'estimar.

El gruixut volum que ha publicat Editorial Joventut conté, altrament, algun dels contes més divertits d'Andersen, com aquell *Ole Lukøje*, que ens duu tot l'ambient meravellós del folk-lore danès, la *Sopa d'un clau de botifarra*, i *El Porquerol*.

Seria una ingenuïtat excessiva voler descobrir Arthur Rackham ni tan sols aquestes il·lustracions dels contes d'Andersen, que han contribuït, igual que tantes altres creacions del gran dibuixant anglès, a bastir la seva fama internacional. Només em cal remarcar que un perill que podria trobar-se en una obra d'una tal envergadura, que fóra el de la monotonia, és evitat totalment en aquest volum. La varietat d'estils i d'inspiració de les il·lustracions de Rackham, que li permet d'adaptar-se exactament al tarannà de cada rondalla, testimoniatge el mestratge i el virtuosisme d'un dels més grans dibuixants del nostre temps. Alguna vegada hi trobem un excés de decorativisme, que us recorda Beardsley, però la ploma i el color de Rackham tenen una tal tendresa i saben crear amb tanta delicadesa una atmosfera de poesia i meravella, que heu d'acceptar sense reserves els dibuixos d'aquest llibre magnífic.

RAFAEL TASIS i MARCA

VARIETATS

Jakob Wassermann

La mort de Jakob Wassermann no haurà endolat gaire l'Alemanya hitleriana, de la qual havia hagut de fugir i on els seus llibres eren retirats de les biblioteques públiques i després cremats. Es que Jakob Wassermann era jueu, i dels que no se'n amagaven. Fins s'havia arribat a dir que el seu sentiment de justícia, tan acusat en *Els jueus de Zirndorf* (1897) i *Christian Wahnschaffe* (1919) és un sentiment més aviat jueu! També demostra aquest sentiment en *Gaspar Hauser o la peresa del cor* (1908), obra recentment traduïda al francès, en ocasió d'escaure's el centenari del misteriós Gaspar Hauser, el secret del qual ara ja es pot donar per aclarit i n'hauré de parlar amb extensió.

Altres novel·les de Wassermann: *La història del jove Renate Fuchs*, *El Moloc*, *Alexandre a Babilònia*, *L'home de quaranta anys*, *Donya Joana*, *Cristòfor Colom*, *el Don Quixot dels Oceans* (1925), *L'afar Maurizius*, *Etsel Andergast*. També és autor d'assaigs: *L'art del relat* i *El meu camí com alemany i com jueu*, obra escrita en 1921 i amarada del presentiment del que havia de passar més tard. En català, Proa ha publicat, traduïda per Pau Cirera, la novel·la *Golovin*, ja recensada oportunament en aquestes pàgines.

Jakob Wassermann, que segons el seu amic Muret pertanyia a la classe dels jueus obscurs —com Marx, en oposició als jueus d'esperit clar, com Heine—, es pren la vida d'una manera molt seriosa. Potser és per això que els seus llibres estan plens de coses, potser massa plens i tot.

Wassermann, nascut a Fürth en 1873, d'un negociant jueu, deixà els afers a que es dedicava la família per a emprendre la carrera literària, en els inicis de la qual el protegi Ernst von Wolzogen. A manca d'estudis universitaris, vastes lectures li donaren una cultura i una preparació. Gran treballador, escrivia els matins, fent i refent incansablement, i dedicava les tardes al treball de documentació. Cercava d'aprofundir l'ànima alemanya, i sobretot la de la joventut del període terribol de la postguerra i les seves aspiracions confuses, convençut que l'escriptor ha d'ésser de la consciència vivent de la seva època. Aquesta joventut li ho ha pagat amb autos de fe. Els seus admiradors esperaven festejar, en març passat, el seu seixantè aniversari; però el nazisme ja senyorejava el país. Wassermann, considerat com el primer novel·lista alemany contemporani, ha mort a Alt Aussee, en terra austríaca, la setmana passada.

Lunatxarsky i els clàssics

En ocasió de la mort d'Anatol Vassilievitx Lunatxarsky, que fou primer comissari del poble d'Instrucció pública, ha aparegut, signat per «un grup d'escriptors soviètics», un article a la *Literaturnaja Gazeta* de Moscou, alguns fragments del qual reproduïm.

Naturalment, el reproduïm a títol informatiu, sense prestar-li una adhesió en tots els seus punts, però reconeixent que conté unes quantes observacions atinadíssimes que farien bé de meditar alguns comunistoides temporals que es crieu a Barcelona i s'omplen la boca d'expressions com «cultura burgesa», «art burges», «cultura proletària», «art proletari», i altres de semblants que tampoc volen dir res.

«Lunatxarsky comprenia que la civilització depèn del desenvolupament de tota la humanitat i s'adonava ben bé, en tant que comunista, com era de preciosa l'herència de les generacions.

«Lunatxarsky ha pogut equivocar-se, de vegades; però sempre ha comprès fermament, i ho ha mantingut, que el proletariat, que ha esdevingut la humanitat mateixa i que ens condueix cap a la societat sense classes, és l'única hereu de la civilització mundial. Estimava la civilització, com s'estima un bé propi, s'hi sentia lligat, creia i sabia —quan d'altres en dubtaven— que és tan necessària a la fabrica com al poblet. Tot assistint a les sessions avorrides de la S. de les N., Lunatxarsky llegia atentament Shakespeare; per ell, Shakespeare era un contemporani, i els polítics de la S. de les N. uns transeünts fortuits.

«Fidel a les directives de Lenin, Lunatxarsky conservava els teatres, els museus, els homes de l'art. I sovint els que ell protegia en parlaven amb ironia, no adonant-se que aquell home tan dolç era llur amo.

«Feia tan estrany de veure florir l'òpera en un país afamat, de trobar teatres al front, de fullejar edicions de clàssics en plena revolució!

«Però Lunatxarsky anava guiat per la seva paciència de revolucionari i per la seva comprensió de l'art.

«Sabia que no es pot demanar al creador que doni obres tractant de coses que ja ha comprès, però que encara no ha viscut en el seu fur interior.

«Els partidaris de l'art d'extrema esquerra es sorprenien, al començ de la revolució, que Púixkin no fos atacat. Però Lunatxarsky preveia l'esdevenidor i editava igualment Púixkin que els escriptors d'esquerra.»

La reconstrucció de Santa Elena

Hi ha homes que encara que materialment siguin morts i enterrats, segueixen vivint espiritualment, perquè continuament fan parlar d'ells, sia recordant-ne les gestes, sia posant-los com exemple, sia essent objecte de commemoracions pòstumes, a les quals sembla que cada nova generació vulgui afegir la seva. Un exemple característic ens l'oferix el primer Napoleó, del qual s'ocupen sovint els escriptors moderns, des d'un denigrador com Daudet a un exaltador com Vautel, passant per tots els graus d'entremig.

Això pot també dependre del fet que entre

portat al mateix temps que el cos d'aquell del qual Manzoni preguntava: *Fu una glòria? Ai posteri l'ardua sentenza*, i que avui, amb una perspectiva de més d'un segle entremig, es pot dir que fou una veritable glòria.

En ocasió de crear el museu napoleònic de Santa Elena, s'han manifestat dos corrents entre els organitzadors de la reconstrucció: Tots els objectes que foren transportats a París hauran de tornar ara a Santa Elena? Vetaquí el punt sobre el qual encara no s'ha arribat a un acord. Uns opinen en sentit favorable. Altres preferixen

Longwood, on morí Napoleó

les mediocritats modernes i els parodiadors de les seves gestes, la figura de l'aventurer cors apar gegantina.

No és certament sense complaença que tots els que s'han impressionat llegint el conegut *Memorial* de Las Cases sobre la tràgica sort de l'emperador confinat a Santa Elena, s'assabentaren que finalment aquesta petita i llunyana illa esdevindrà una mena de lloc sagrat del culte napoleònic.

En efecte, un comitè d'historiadors francesos, al qual s'han adherit alguns d'anglèsos i altres admiradors de Napoleó, de Mac Donald i de Thomas, ministre dels Dominions, de poder restaurar Longwood, el tros de terra on Napoleó visqué els seus darrers anys, per a retornar-lo al mateix estat d'aleshores i fer-ne un petit museu de records napoleònics.

Unes quantes casetes, blanques, d'humil aspecte, constitueixen el que fou estatge durant sis anys d'aquell que repetí després de tants segles les gestes de Cèsar, i d'algun amic fidel, a més a més, naturalment, de l'escolta militar destinada a la seva vigilància i a les ordres del cruel Hudson Lowe que ha deixat en la història una anomenada molt poc falaguera.

Pocs anys després de la mort de Napoleó, aquelles casetes foren destinades a part a estables d'animals i en part a altres usos. Només es mantingué una sola cambra, aquella on morí Napoleó, potser més que amb un fi pègós o commemoratiu, per a mostrar-la a alguns escàs turista, previ el pagament d'una no petita suma de diners.

La visita àdhuc el príncep de Galles, aquests darrers anys, i això serví per a dotar la misera cambra d'una relíquia que trenca la monotonia de les parets nues. Un objecte napoleònic, donatíu del futur rei d'Anglaterra? No. És tracta d'un vas posat sobre una taula. Sobre aquest vas, tancat dintre una campana de vidre, el propietari actual de l'antiga residència de Napoleó hi ha posat una tarja on ha escrit: «Vas on ha begut S. A. R. I. el príncep de Galles».

Es d'esperar que ara aquest petit recipient de vidre, que ha servit per a desassegurar el fill del rei Jordi, anirà a fer companyia als altres semblants seus a la cuina del lleial súbdit de la Gran Bretanya.

Qui ha visitat el museu napoleònic dels Invalids de París, s'haurà adonat que tot el que existia a Santa Elena fou allà trans-

que tots els objectes quedin allà on es troben, maliant-se encara de la «pèrfida Albí».

Nosaltres, que podem mirar les coses amb objectivitat, perquè no formem part del comitè ni pertanyem a un grup ni altre, ens permetem de dir que potser sí que els malalts tenen raó de malliar-se. A propòsit d'això ha estat reevocat un fet que Las Cases esmentà en el seu *Memorial*, prou simptomàtic perquè s'hi repengin els partidaris de no tocar res dels Invalids, tot i que cal pensar que els temps han canviat i no en va ha passat un segle.

Quan tingué lloc el transport del cadàver de Napoleó de Santa Elena a París, Anglaterra s'assabentà que a França es preparaven grandioses manifestacions en memòria de l'emperador, i aleshores el govern de Londres es proposà de segrestar el cos i fer-lo sepultar en qualsevulla cementiri britànic. El príncep de Joinville, que comanava el vaixell francès que transportava les despulles de Bonapart, digué que si cap vaixell anglès gosava deturar el seu per tal d'acomplir l'innoable desigü, ell l'enfonsaria i així uns quants morts servirien de bona escorta al cos de Napoleó al fons del mar. Es devia creure el príncep de Joinville capaç d'aquest gest, es tingué por d'atreure sobre la Gran Bretanya un blasme general, i s'abandonà el projecte. Napoleó, mort, pogué entrar triomfalment en aquell París que tantes vegades l'havia aclamat en vida com pocs altres dels sobirans que s'han succeït al Louvre.

Santa Elena esdevindrà, doncs, un museu napoleònic. Qui vagi a l'illa podrà formar-se una idea exacta del lloc on fou tancada l'Àguila i quedà ben vigilada perquè no emprengués el vol.

De totes maneres, ben poques són les persones que poden anar a aquella petita illa perduda en l'Oceà i les imprecacions contra Hudson Lowe i el seu govern no assoliran proporcions considerables.

ATHOS NOVELLIS

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

Renoveu les vostres
SUBSCRIPCIONS
A REVISTES
ESTRANGERES
per mitjà de la

Librairie LOUIS BERGÉ

Rambla del Centre, 19

Telèfon 23118

The Majorca Sun
and
The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

Adquiriu el Número Extraordinari del

D'Ací i D'Allà

Magazine Trimestral Català

Literatura, Art, Fotografia,
Esports, Viatges, Decoració,
Cinema, Modes, etc., etc.

Profusió de gravats en negre i color

Administració i venda:

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítics i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de nocés: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

